

Muzeum Stutthof w Sztutowie

Przewodnik

w tekście łatwym do czytania i zrozumienia

Stutthof | Muzeum Stutthof w Sztutowie
NIEMIECKI NAZISTOWSKI OBÓZ KONCENTRACYJNY I ZAGŁADY (1939-1945)

“© European Easy-to-Read Logo: Inclusion Europe. More information at www.inclusion-europe.eu/easy-to-read”

Muzeum Stutthof w Sztutowie

Niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady (1939-1945)

ul. Muzealna 6, 82-110 Sztutowo

tel: +48 (55) 247 83 53

fax: +48 (55) 247 83 58

email: sekretariat@stutthof.org

Koordynator dostępności w Muzeum Stutthof: Andrzej Puszczewicz

Opracowanie tekstu łatwego: Anna Peretko, Monika Szabla - Polskie Stowarzyszenie
na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Gdańsku

Ocena dostępności tekstu: Tomasz Tyłski, Marcin Wawrzyniak, Adam Rogowski, Rafał Jakubek

Zdjęcia: archiwum Muzeum Stutthof, Canva.com

Muzeum Stutthof w Sztutowie

Przewodnik

w tekście łatwym do czytania i zrozumienia

Spis treści

Obóz koncentracyjny.....	strona 5
Przystanek kolejki.....	strona 7
Willa komendanta.....	strona 8
Psiarnia.....	strona 9
Brama Główna.....	strona 10
Wartownia SS.....	strona 10
Komendantura.....	strona 11
Wydział polityczny.....	strona 13
Kantyna obozowa.....	strona 15
Bunkry administracja.....	strona 17
Brama Śmierci.....	strona 19
Kuchnia obozowa.....	strona 20
Blok 8 i 8A.....	strona 20
Blok kobiecy.....	strona 22
Magazyn rzeczy odebranych....	strona 23
Blok 2 i 3.....	strona 24

Warsztaty.....	strona 25
Blok 6 i 7.....	strona 25
Kostnica.....	strona 26
Szpital.....	strona 27
Komora gazowa.....	strona 28
Wagony.....	strona 29
Krematorium.....	strona 30
Szubienica.....	strona 31
Pomnik Walki i Męczeństwa....	strona 32
Warsztaty zbrojeniowe DAW... 	strona 33
Nowy obóz.....	strona 34
Ogrodnictwo.....	strona 35
Wieża wartownicza.....	strona 36
Nowa kuchnia.....	strona 36
Obóz żydowski.....	strona 37
Stos całopalny.....	strona 38

Zapraszamy do zwiedzania Muzeum Stutthof (czytaj Sztutof).

W tym przewodniku opisujemy wszystkie ważne miejsca w muzeum.

W miejscowości Stutthof przez całą 2 wojnę światową był niemiecki obóz koncentracyjny.

W czasie 2 wojny światowej powstało dużo obozów koncentracyjnych.

W obozach koncentracyjnych:

- ludzie byli więzieni
- ludzie byli zmuszani do ciężkiej pracy
- ludzie byli zabijani
- ludzie byli traktowani jak niewolnicy.

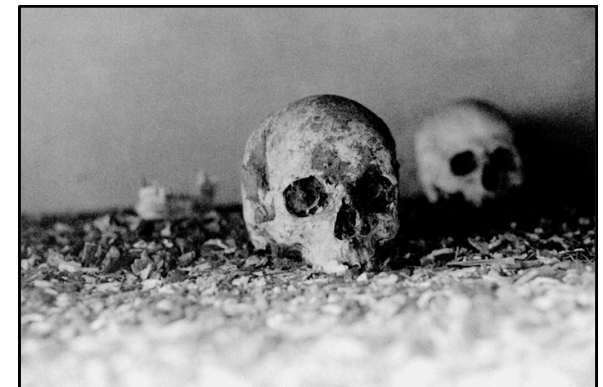

W obozie koncentracyjnym Stutthof

Niemcy zabili bardzo dużo ludzi z różnych krajów.

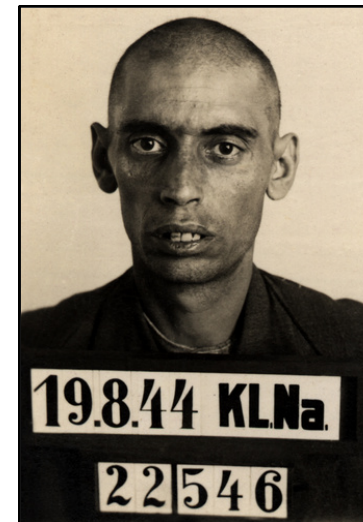
Niemcy najwięcej zabili:

- Polaków
- Żydów
- Rosjan.

Przed 2 wojną światową nie było obozu koncentracyjnego w Stutthof.
Większość budynków obozowych zbudowano.
Niektóre budynki stały tam wcześniej i zostały przebudowane.
Do prac budowlanych byli zmuszani więźniowie.
Teraz w miejscu obozu jest muzeum.
W muzeum można zobaczyć między innymi:

- budynki obozu
- rzeczy osobiste więźniów
- zdjęcia i dokumenty.

Przy głównym wejściu do muzeum jest Biuro Obsługi Zwiedzających.
Tu możesz:

- dowiedzieć się więcej o muzeum
- otrzymać pomoc
- kupić książki
- umówić się z przewodnikiem.

1. Przystanek kolejki

Zwiedzanie możemy rozpocząć od przystanku kolejki wąskotorowej.

Przystanek kolejki wąskotorowej znajduje się po drodze do głównego wjazdu do muzeum.

Kolej wąskotorowa ma węższe tory i małe wagony.

Takimi wagonami byli przywożeni do obozu więźniowie.

Ostatnia stacja normalnej kolei była w Nowym Dworze Gdańskim.

Do Nowego Dworu Gdańskiego więźniowie byli przewożeni pociągami towarowymi.

Z dużych wagonów towarowych więźniowie byli upychani do małych wagonów kolejki wąskotorowej.

Wagony nie miały dachu.

Więźniów pilnowali wartownicy z karabinami.

Wartownicy mieli płaszcze i mundury z trupimi główkami.

Należeli do organizacji SS i nazywano ich **SS-manami** (czytaj esesmanami).

SS-mani przerażali więźniów.

2. Willa komendanta

Niedaleko stacji kolejki stoi piękny dom.

To willa komendanta obozu.

Willę zbudowali więźniowie obozu.

Komendant był dowódcą obozu.

Mieszkał w willi ze swoją rodziną.

Teraz willa nie należy do muzeum i nie można jej zwiedzać.

W willi pracowały więźniarki i więźniowie obozu. Zajmowali się oni:

- sprzątaniem willi
- porządkami dookoła willi
- uprawą ogrodu.

W obozie było 2 komendantów.

Pierwszym komendantem był Max Pauly.

Zastąpił go Paul Werner Hoppe.

Komendant Hoppe dowodził obozem w którym działy się straszne rzeczy:

- bicie i torturowanie więźniów
- zabijanie więźniów.

W domu komendant Hoppe zachowywał się zupełnie inaczej.

Więźniarki opowiadały że był miły dla rodziny i dla nich.

Żona komendanta udawała że nie wie co się dzieje w obozie.

3. Psiarnia

Blisko głównego wejścia do muzeum stoi mały budynek.

Zbudowano go w czasie wojny specjalnie dla psów i ich opiekunów.

To psiarnia.

Na parterze psiarni mieszkali SS-mani którzy opiekowali się psami.

W piwnicy psiarni w specjalnych pomieszczeniach mieszkały psy:

- owczarki niemieckie
- boksery
- sznauclery.

Psy były specjalnie karmione i tresowane.

Psy były duże i przerażały więźniów.

Pies ważył więcej niż zagłodzony więzień.

SS-mani używali psów do:

- pilnowania więźniów
- tropienia uciekających więźniów.

Budynek psiarni należy do muzeum ale nie można go zwiedzać.

4. Brama Główna

Przy bramie głównej stali SS-mani z karabinami.
Za bramą główną znajdowały się budynki obozowe.
W tej części obozu przebywali głównie SS-mani.
Dalej było widać Bramę Śmierci.
Za Bramą Śmierci mieszkali więźniowie.

5. Wartownia SS

Wartownia SS to ceglany budynek przy Bramie Główniej obozu.
Na wartowni służbę pełnili SS-mani wartownicy z karabinami.
W obozie pracowało bardzo dużo SS-manów.
Wartownicy pilnowali kto wychodzi i wchodzi na teren obozu.

Niedaleko Wartowni jest tablica informacyjna z mapą obozu.
Na tablicy można zobaczyć:

- teren i budynki obozu w czasie wojny
- teren i budynki muzeum dzisiaj.

6. Komendantura

Komendantura to budynek w którym było biuro komendanta.

Komendantura obozu Stutthof została zbudowana na początku 2 wojny światowej.

Wcześniej w tym miejscu były dom wypoczynkowy i dom starców.

Budowę komendantury zajmowała duża grupa wybranych więźniów.

Byli wśród nich byli murarze i stolarze.

Grupa ta nazywała się **Baukommando**.

Na pierwszym piętrze komendantury było biuro komendanta.

Mieściły się tu również:

- inne biura
- kantyna dla ważniejszych oficerów.

Kantyna to mały sklep dla żołnierzy.

W kantynie żołnierze mogli kupić na przykład papierosy lub gazety.

Na pierwszym piętrze było też kasyno dla ważniejszych oficerów.

Kasyno wojskowe to stołówka.

Na parterze komendantury znajdowały się:

- kuchnia dla SS-manów
- kantyna dla SS-manów
- kasyno dla SS-manów.

W budynku komendantury były też magazyny żywności.

Tutaj też były pokoje mieszkalne dla SS-manów.

Gotowaniem i sprzątaniem w budynku zajmowali się więźniowie.

Teraz w budynku komendantury są:

- biura pracowników muzeum
- biblioteka
- sale edukacyjne
- sala kinowa
- archiwum ze starymi dokumentami z obozu Stutthof.

7. Wydział polityczny

W czasie wojny naprzeciwko komendantury stał budynek.

W tym budynku był obozowy Wydział Polityczny.

Wydziałem Politycznym dowodził urzędnik Gestapo z Gdańska.

Gestapo to tajna niemiecka policja.

Gestapo powstało przed 2 wojną światową i działało do jej końca.

Teraz w miejscu wydziału politycznego stoi na pamiątkę niski murek.

Do Wydziału Politycznego przychodziły zawiadomienia o nadejściu transportu.

Nadejście transportu w obozie koncentracyjnym oznaczało przyjazd wagonów z nowymi więźniami.

W Wydziale Politycznym:

- robiono listy więźniów
- nadawano więźniom numery obozowe.

Każdy więzień miał przyszytą do ubrania naszywkę z numerem.

Więźniowie nie mogli używać imion i nazwisk.

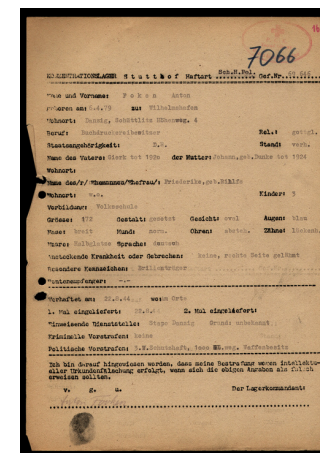
Przedstawiali się podając tylko numer obozowy.

Pracownicy Wydziału Politycznego:

- wydawali wyroki śmierci
- decydowali jak i kiedy więźniów umrze
- informowali o śmierci więźnia rodzinę i urzędników
- wydawali akty zgonu.

Akt zgonu to dokument potwierdzający śmierć osoby.

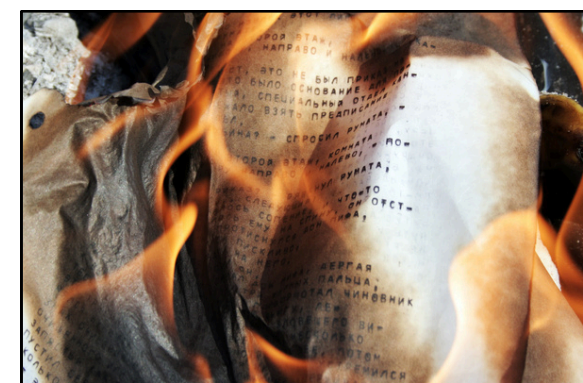

Pracownicy Wydziału Politycznego na rozkaz Gestapo:

- przesłuchiwali więźniów
- wybierali więźniów na donosicieli.

Donosiciele mieli informować pracujących w obozie SS-manów o:

- planowanych przez więźniów ucieczkach
- akcjach przeciwko Niemcom.

Krótko przed zakończeniem wojny SS-mani zniszczyli:

- większość dokumentów Wydziału Politycznego
- budynek Wydziału Politycznego.

8. Kantyna Obozowa

Po lewej stronie w pobliżu Bramy Śmierci stoi barak.

Barak to prosty i szybko postawiony budynek z drewna.

W czasie wojny w tym baraku była obozowa kantyna dla więźniów.

W kantynie więźniowie mogli kupić między innymi:

- znaczki
- papier do pisania listów
- pastę do zębów
- niektóre artykuły żywnościowe.

Kiedy więźniowie przyjeżdżali do obozu

SS-mani zabierali im wszystkie pieniądze.

SS-mani zabierali też pieniądze które przysyłali więźniom krewni.

Więźniowie zamiast pieniędzy dostawali papierowe kartoniki.

Na kartonikach była napisana ilość pieniędzy.

Za dobrze wykonaną pracę więźniowie zamiast pieniędzy

dostawali bony towarowe.

Więźniowie płacili w kantynie kartonikami i bonami towarowymi.

Teraz w baraku kantyny są dwie wystawy.

W pierwszym pomieszczeniu jest wystawa pod tytułem Ślady zbrodni.

Na wystawie są zdjęcia.

Zdjęcia zrobili żołnierze Armii Czerwonej którzy uwolnili więźniów.

W Armii Czerwonej walczyli między innymi:

- Rosjanie
- Ukraińcy
- Białorusini.

Na wystawie Ślady zbrodni są też buty.

Więźniowie:

- naprawiali te buty
- wykorzystywali skórę z butów do naprawy innych przedmiotów.

Buty były przywożone do obozu z całej Europy.

Niektóre buty należały wcześniej

do więźniów różnych obozów koncentracyjnych.

W drugim pomieszczeniu kantyny jest wystawa

Błogosławieni męczennicy obozu w Stutthofie.

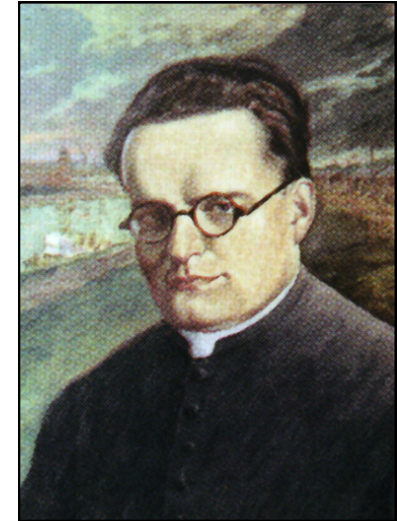
Męczennicy to osoby które cierpią i giną za coś w co wierzą.

Na wystawie są pamiątki po męczennikach którzy zostali zamordowani w obozie.

Byli to między innymi księża i siostry zakonne.

Zginęli oni za wiarę w Boga i Polskę.

Papież Jan Paweł 2 ogłosił ich błogosławionymi.

9. Bunkry administracji

Po prawej stronie niedaleko Bramy Śmierci stoi kolejny barak.

W tym baraku były biura pracowników administracji.

Pracownicy administracji zajmują się różnymi dokumentami.

W tych biurach pracownicy administracji:

- wpisywali na listę nowych więźniów
- przydzielali więźniów do konkretnej pracy.

Więźniowie długo stali przed barakiem i czekali na wejście do biura.
Nawet gdy padał deszcz, śnieg albo był mróz.
W jednym z pomieszczeń baraku stał specjalny stołek zwany **kozłem**.
Na powitanie SS-mani kazali kłaść się więźniom na kozioł i bili ich batem.
Bat to kij z przymocowanym sznurem albo paskiem skóry.

W baraku było też 6 ciasnych pomieszczeń nazywanych **bunkrami**.
4 bunkry miały małe okienka z kratami.
2 bunkry nie miały okien i było w nich całkiem ciemno.
W bunkrach zamykano więźniów za karę.
Na przykład za próbę ucieczki lub palenie papierosów w czasie pracy.
Więźniowie w bunkrach mieli do jedzenia tylko trochę chleba i wody.
Dla wielu więźniów pobyt w bunkrze kończył się śmiercią.

10. Brama Śmierci

Na początku wojny zbudowano drewnianą bramę.

Przed tą bramą czekali więźniowie

których SS-mani dopiero przywieźli do obozu.

Więcej niż połowa więźniów którzy przeszli przez tę bramę nie przeżyła pobytu w obozie.

Dlatego więźniowie nazwali tę bramę **Bramą Śmierci**.

Po przejściu Bramy Śmierci więźniowie musieli wysłuchać przemówienia oficera SS. Potem SS-mani:

- odbierali więźniom rzeczy osobiste
- kazali więźniom rozbierać się
- badali więźniów
- golili więźniom głowy
- zmuszali więźniów do kąpieli połączonej z odkażaniem
- kazali więźniom przebierać się w pasiaki.

Pasiaki to więzienne ubrania w pionowe jasne i ciemne pasy. W ten sposób SS-mani poniżali więźniów i odbierali im godność.

11. Kuchnia obozowa

Za bramą po prawej stronie stoi niski murek.

To pozostałość po dawnej kuchni obozowej.

Barak w którym się znajdowała kuchnia rozebrano po wojnie.

Po jedzeniu więźniowie musieli czekać w długiej kolejce.

Przy wejściu do kuchni dostawali tylko brudne i poobijane miski.

Nie dostawali łyżek.

W kuchni do misek nalewano im wodnistą zupę.

Więźniowie szybko wychodzili z kuchni drugimi drzwiami na plac.

W pośpiechu wypijali zupę.

Puste miski oddawali innym więźniom którzy jeszcze czekali w kolejce.

12. Blok 8 i 8A

Blok 8 i 8A to był jeden barak.

SS-mani przetrzymywali w tym baraku tylko nowych więźniów.

Przez kilka tygodni nowi więźniowie nie mogli się kontaktować z innymi więźniami.

Był to czas nazywany **kwarantanną**.

W czasie kwarantanny nowi więźniowie uczyli się obozowych zasad między innymi:

- maszerowania i ustawiania się w rzędach
- zdejmowania i nakładania czapek
- przedstawiania się swoim numerem obozowym po niemiecku
- rozumienia rozkazów po niemiecku.

Po kwarantannie więźniowie byli przydzielani do baraków mieszkalnych. Zaczynali też pracę w obozie.

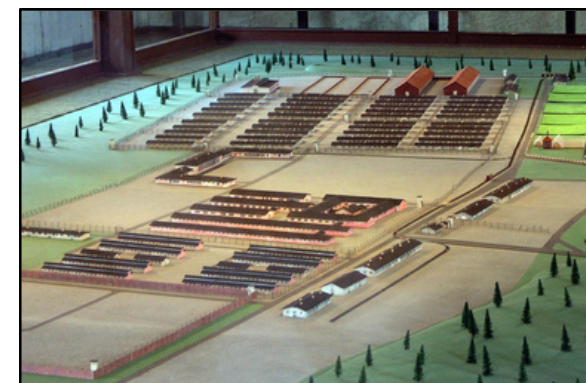
Teraz w Bloku 8 i 8A jest 6 różnych wystaw między innymi o:

- powstaniu i początkach obozu
- SS-manach pracujących w obozie
- rozbudowie obozu.

W ostatnim pomieszczeniu Bloku 8 i 8A jest makieta obozu.

Makieta to mały model. Na przykład budynku lub samolotu.

Makieta obozu wykonał były więzień obozu Wacław Lewandowski.

13. Blok kobiecy

Niedaleko Bramy Śmierci stoi jeszcze jeden barak. To był blok kobiecy.

W bloku kobiecym było 12 pomieszczeń nazywanych **sztubami**.

Każda sztuba miała osobne wejście.

W sztubach znajdowały się:

- kantyna
- umywalnie
- ubikacje.

W części bloku kobiecego znajdował się szpital.

Była tam:

- sala chorych
- gabinet lekarski
- gabinet pielęgniarski.

Teraz w baraku znajduje się wystawa.

Można na niej zobaczyć jak żyli więźniowie w obozie.

Na przykład w jakich chodzili butach.

W jednym z pomieszczeń można zobaczyć drewniany słup.

Na słupie więźniarki wyryły swoje obozowe numery i daty kiedy trafiły do obozu.

14. Magazyn rzeczy odebranych więźniom

SS-mani odbierali nowym więźniom rzeczy osobiste. Na przykład:

- pamiątki
- fotografie
- dokumenty.

Te przedmioty trafiały do magazynu rzeczy odebranych więźniom.

Przedmioty wartościowe na przykład:

- biżuteria
- pieniądze
- złoto i srebro

były przekazywane do magazynu kosztowności w budynku komendantury.

Więźniowie nigdy nie odzyskali przedmiotów wartościowych.

Wszystkie trafiały do SS-manów.

Z magazynu został tylko niski fragment muru.

15. Blok 2 i 3

Blok 2 i 3 to barak w którym mieszkali więźniowie.

W baraku było ciemno.

W całym baraku były tylko 2 słabe żarówki.

Trzeba było stać blisko żarówki żeby rozpoznać twarz innego więźnia.

W baraku mieszkało bardzo dużo więźniów.

Więźniowie spali na pryczach.

Prycze to były jakie łóżka.

Więźniowie budowali prycze z desek.

Więźniowie spali ciasno jeden przy drugim.

Musieli leżeć na boku i nie mogli się obrócić na drugi bok.

W obozie była też obozowa orkiestra.

Orkiestra często grała przed Blokiem 2.

W orkiestrze grali więźniowie.

Więźniowie musieli grać wesołą muzykę.

Musieli jej słuchać więźniowie którzy szli do pracy.

Więźniowie słuchali też wesołej muzyki kiedy wracali z pracy.

Wesoła muzyka zupełnie nie pasowała do straszego życia w obozie.

16 i 17. Warsztaty

W obozie działały też różne warsztaty. Na przykład:

- krawiecki
- elektryczny
- stolarski.

Wielu więźniów pracowało w tych warsztatach.

W połowie wojny niektóre warsztaty przeniesiono do innych baraków.

Teraz w miejscu warsztatów jest niski murek i tablica informacyjna.

18. Blok 6 i 7

Bloki 6 i 7 to również były baraki.

Mieszkali w nich więźniowie.

W bloku 7 mieszkali więźniowie funkcyjni.

Wielu z nich to byli przestępcy.

Więźniowie funkcyjni współpracowali z SS-menami.

Często byli bardziej okrutni dla współwięźniów niż SS-mani.

Dzięki współpracy z SS-menami więźniowie funkcyjni mieli lepsze życie.

Na przykład więcej jedzenia i lepsze prycze.

19. Kostnica

W obozie była też kostnica.

Kostnica to pomieszczenie w którym przechowywane są ciała zmarłych do pogrzebu.

Kostnica może być na przykład przy cmentarzu lub szpitalu.

W obozie kostnica była przy szpitalu.

Oddział więźniów którzy pracowali w kostnicy nazywał się **Totenkommando**.

Więźniowie z Totenkommando znosili ciała zmarłych do kostnicy.

Zmarłym więźniowie z Totenkommando:

- zabierali ubrania
- przyczepiali kartonik z numerem obozowym
- wyrywali złote zęby.

Teraz w miejscu kostnicy stoi na pamiątkę niski murek.

Jest też tablica informacyjna.

20. Szpital

W obozie działał też szpital.

W szpitalu panowały złe warunki i brak higieny.

Chorzy więźniowie musieli leżeć na piętrowych łózkach w brudnej pościeli.

W szpitalu nie było lekarstw a bandaże były z papieru.

Było za mało lekarzy.

Chorzy więźniowie byli badani tylko 2 razy w tygodniu.

Bardzo dużo więźniów obozu chorowało.

Nie wszyscy trafiali do szpitala.

Szpital był przepełniony i brakowało wolnych łóżek.

Łóżko zwalniało się kiedy chory umarł albo został zamordowany.

Codziennie umierało w szpitalu wielu chorych.

Więźniowie wiedzieli o tym i bali się trafić do szpitala.

Teraz w miejscu szpitala stoi na pamiątkę niski murek.

Jest też tablica informacyjna.

21. Komora gazowa

Komora gazowa to pomieszczenie do zabijania ludzi trującym gazem.

Komorę gazową zbudowali SS-mani w obozie w połowie wojny.

Na początku służyła tylko do dezynfekcji odzieży więźniów.

Pod koniec wojny SS-mani wykorzystywali komorę gazową do zabijania więźniów.

Zginęło w niej wielu niezdolnych do pracy Żydów i Polaków.

Gdy więźniowie szli do komory gazowej nie sprzeciwiali się.

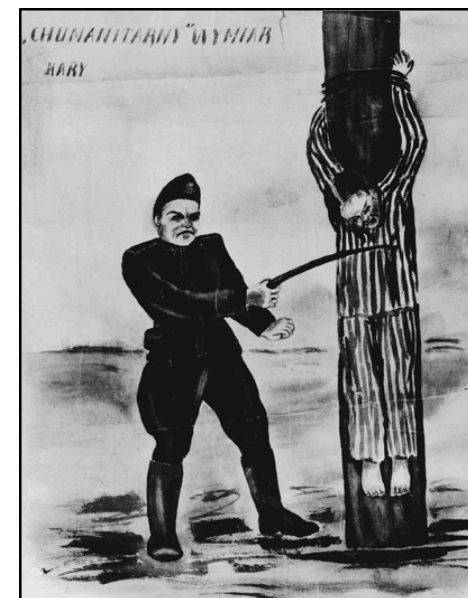
Byli bardzo słabi.

Ci którzy się sprzeciwiali byli bici przez SS-manów.

Na te wydarzenia musieli patrzeć bliscy więźniów:

- rodzeństwo
- rodzice
- żony albo mężowie.

Nikt z nich nie mógł pomóc więźniom.

22. Wagony

Wagony kolejki wąskotorowej często przejeżdżały przez obóz.

Wagony służyły do przewożenia

- więźniów obozu
- materiałów budowlanych
- innych materiałów wykorzystywanych w warsztatach obozowych.

Pod koniec wojny SS-mani zamienili dwa wagony na ruchome komory gazowe.

Zabijali w nich przeważnie starsze i chore Żydówki.

Wagony z zabitymi Żydówkami podjeżdżały pod krematorium.

Krematorium to specjalny piec do spalania zwłok przed pogrzebem.

23. Krematorium

Krematorium powstało w obozie w połowie wojny.
Najpierw do spalania zwłok służył jeden metalowy piec.
Później niemiecka firma postawiła jeszcze dwa ceglane piece.

W pomieszczeniach krematorium SS-mani wykonywali wyroki śmierci.
Zabijali chore Żydówki strzałem z pistoletu w tył głowy.
Zwłoki zabitych trafiały do pieców krematoryjnych.
Niedaleko krematorium był wykopany dół.
Do dołu trafiały prochy ludzi spalonych w piecach krematoryjnych.

Pod koniec wojny budynek krematorium zniszczyli uciekający SS-mani.
Po wojnie budynek został odbudowany i przeznaczony na wystawy.
Teraz w budynku krematorium możemy zobaczyć kilka wystaw.
Na przykład **Zbrodniarze przed sądem**.

Przy wejściu do krematorium stoi drewniany krzyż.
Postawili go zaraz po wojnie byli więźniowie obozu.
Za komorą gazową stoi gwiazda Dawida.
To jest najbardziej znany znak żydowski.
Krzyż i gwiazda Dawida upamiętniają zabitych w obozie ludzi.

24. Szubienica

Z tyłu za krematorium stoi szubienica.
Na szubienicy wykonywano wyroki śmierci przez powieszenie.
Nie wiemy ile osób SS-mani powiesili na szubienicy w obozie Stutthof.
SS-mani wieszali wybranych więźniów.
Chcieli ukryć ich śmierć przed innymi więźniami.
Komendant obozu dostawał od Gestapo rozkaz wykonania wyroku śmierci.
W rozkazie było nazwisko i numer obozowy więźnia.

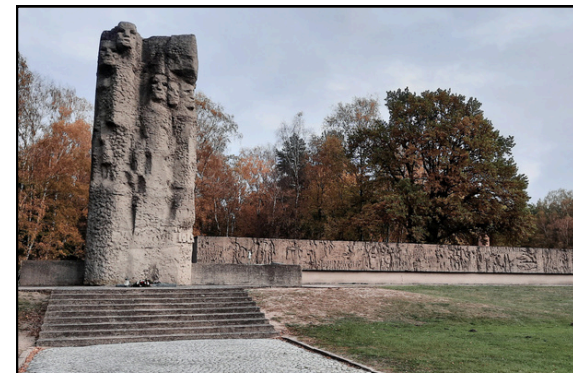

25. Pomnik Walki i Męczeństwa.

Twórcą pomnika jest były więzień niemieckich obozów koncentracyjnych Wiktor Tołkin.

Na pomniku jest napis **Jeśli ludzie zamilkną głązy wołać będą.**

To znaczy że nawet gdy ludzie przestaną opowiadać o obozie to pomnik będzie zawsze przypominał o zamordowanych.

Pomnik składa się z dwóch części.

Wysoka część pomnika oznacza:

- niezgodę więźniów na nieludzkie traktowanie
- chęć przeżycia
- chęć zwyciężenia.

Niska i długa część pomnika oznacza męczeństwo więźniów.

W tej części znajdują się prochy więźniów ze stosów całopalnych.

Na **stosach całopalnych** SS-mani palili ciała zmarłych więźniów.

26. Warsztaty zbrojeniowe DAW

Zaraz za pomnikiem po prawej stronie widać pozostałości po warsztatach Niemieckich Zakładów Wyposażeniowych DAW.

Zakłady zostały zbudowane w połowie wojny.

Składały się z 3 hal fabrycznych.

W 2 halach więźniowie robili części do samolotów myśliwskich dla niemieckiego wojska.

W trzeciej hali więźniowie robili części do okrętów podwodnych dla niemieckiego wojska.

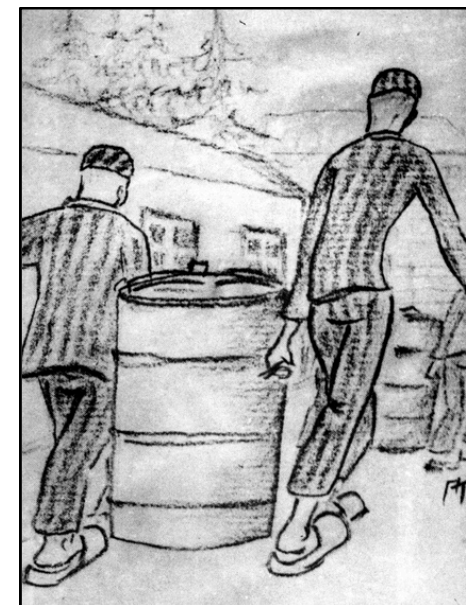

Więźniowie pracowali w halach do późna w nocy.

Nie wracali z innymi pracującymi więźniami do obozu.

Nawet posiłki dowożono im na miejsce pracy.

Teraz hale nie należą do muzeum i nie można ich zwiedzać.

27. Nowy Obóz

Przy brukowanej drodze stoją trzy rzędy kamiennych murków.

Są pamiątką po Nowym Obozie.

Nowy Obóz powstał w połowie wojny.

Każdy murek oznacza barak który kiedyś stał w Nowym Obozie.

Więźniowie budowali baraki z materiałów wykonanych w obozie.

W większości baraków mieszkali więźniowie.

W 10 barakach były warsztaty obozowe.

Więźniowie naprawiali w nich:

- rowery
- buty
- ubrania.

SS-mani otoczyli teren Nowego Obozu

podwójnym ogrodzeniem z drutu kolczastego.

Drut kolczasty to drut z ostrymi kolcami.

Zewnętrzny rząd drutu kolczastego był pod prądem.

Więzień który dotknął drutu podłączonego do prądu umierał.

SS-mani planowali rozbudowę Nowego Obozu.
Stutthof miał być jeszcze większym obozem koncentracyjnym.
Nie udało się zrealizować tego planu bo Niemcy zaczęli przegrywać wojnę.
Na tablicy informacyjnej można zobaczyć plan Nowego Obozu.
Po wojnie ludzie rozebrali i zniszczyli Nowy Obóz.

28. Ogrodnictwo

Na początku wojny powstała w obozie oranżeria.
Oranżeria to parterowy budynek z dużymi oknami
albo cały zbudowany ze szkła.
W oranżerii uprawia się rośliny które lubią ciepło na przykład storczyki.
Kwiaty z obozowej oranżerii były sprzedawane w Gdańsku
i w pobliskich miejscowościach.
Później SS-mani wybudowali w obozie 3 duże cieplarnie.
W **cieplarniach** więźniowie uprawiali warzywa i owoce
do kuchni SS-manów.

29. Wieża wartownicza

Obóz Stutthof był bardzo dobrze strzeżony.

Cały teren obozu otoczony był podwójnym ogrodzeniem z drutu kolczastego.

W ogrodzeniu umieszczone były w pewnych odległościach wieże wartownicze.

W każdej wieży byli na straży SS-mani z bronią maszynową.

Z **broni maszynowej** można długo i szybko strzelać.

30. Nowa kuchnia

Budynek Nowej Kuchni powstał pod koniec wojny w Nowym Obozie.

Pracownicy Nowej Kuchni mieli wydawać posiłki dla bardzo wielu więźniów.

SS-mani nie zdążyli wykorzystać Nowej Kuchni.

W budynku początkowo był magazyn.

Później mieszkali w nim więźniowie żydowscy.

Budynek Nowej Kuchni należy do Muzeum ale nie można go zwiedzać.

31. Obóz Żydowski

Obóz Żydowski znajduje się obok budynku Nowej Kuchni.

Obóz Żydowski był nazywany obozem numer 3.

Obóz Żydowski był przeznaczony dla Żydówek.

Żydówek było bardzo dużo i mieszkały w 10 barakach.

W części baraków na początku były magazyny odzieżowe.

W Obozie Żydowskim znajdował się też szpital dla więźniarek żydowskich.

Ze względu na brak opieki i złe warunki

w szpitalu umierało bardzo dużo więźniarek.

Pomieszczenia szpitalne były nazywane **blokami śmierci**.

Pod koniec wojny w Obozie Żydowskim wybuchła epidemia tyfusu.

Tyfus to poważna choroba zakaźna przewodu pokarmowego.

Pod koniec wojny uciekający SS-mani spalili baraki Obozu Żydowskiego.

32. Stos całopalny

Pod koniec wojny w całym obozie Stutthof wybuchła epidemia tyfusu.

Umierało bardzo dużo więźniów.

Piece krematoryjne nie mogły spalić tak dużej ilości ciał.

SS-mani musieli znaleźć inny sposób na pozbycie się ciał.

SS-mani wyznaczyli miejsce na 3 **stosy całopalne**.

Ciała więźniów wywozili ciężarówkami za ogrodzenie obozu.

Ciała układali w ogromne stosy.

Żeby ciała szybciej się spalały dokładali drewno polane smołą.

Stosy palili w nocy.

Stosy paliły się bardzo często.

**Przy stosie całopalnym kończymy zwiedzanie terenu
który zajmował obóz Stutthof.**